

Voorontwerp decreet lokaal cultuurbeleid
Goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 10/11/2011

1. Situering

Op 10 november 2011 keurde de Vlaamse Regering het ontwerpdecreet lokaal cultuurbeleid goed. De fundamentele wijzigingen van het decreet lokaal cultuurbeleid zijn noodzakelijk omwille van de directieven vanuit het Planlastdecreet dat werd goedgekeurd door het Vlaams Parlement op 6 juli 2011. Het Planlastdecreet zelf is één element dat volgt uit de beslissing tot Interne Staatshervorming beschreven in het Groenboek (juli 2010) en het Witboek Interne Staatshervorming (april 2011).

Over dit voorontwerp wordt nu advies gevraagd bij de Raad van State en bij de SARC. Na de definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering op basis van deze adviezen zal het ontwerp ingediend worden bij het Vlaams Parlement. Verwacht wordt dat het Parlement dit decreet zal goedkeuren voor de grote vakantie 2012.

Dit VVC - standpunt sluit aan bij eerdere standpunten over het Groenboek en het Witboek Interne Staatshervorming en over de eerste voorstellen (april 2011) tot wijziging van het decreet lokaal cultuurbeleid.

2. Een paradox of een contradictie?

In de Memorie van toelichting lezen we in het eerste punt 'Situering' waar het echt om gaat. Een citaat: *'De lokale besturen zullen vanaf de volgende gemeentelijke bestuursperiode die loopt van 2013 tot en met 2018 aanzienlijk minder plan- en rapporteringsverplichtingen moeten vervullen. Sectorale plannen, zoals het cultuurbeleidsplan, worden afgeschaft en geïntegreerd in de lokale meerjarenplanning. Bovendien krijgen lokale besturen meer vrijheid om binnen de Vlaamse doelstellingen een eigen lokaal beleid vorm te geven.'*

Centraal staan hier: minder plan - en rapporteringsverplichtingen en meer inhoudelijke vrijheid voor de lokale besturen.

Men gaat verder met de historiek van het decreet lokaal cultuurbeleid sinds 2001. Hierin wordt duidelijk gemaakt dat dit decreet geen inhoudelijke normen en regels oplegde. Via de decreetwijzigingen in 2005 en 2007 werd alle planlast weggehaald. Het huidige decreet beantwoordt dus volledig aan de doelstellingen van het planlastdecreet maar moet toch aangepast worden om:

- bijkomende rapporteringsverplichtingen op te leggen in tegenstelling tot de huidige situatie waar één enkel document volstond om de enveloppensubsidie te bewijzen;

- nu ook inhoudelijke doelstellingen op te leggen via de beleidsprioriteiten in tegenstelling tot de huidige situatie waar geen inhoudelijke normen opgelegd worden;
- kwalitatieve personeelsgaranties, die geleid hebben tot de kwalitatieve ontwikkeling van de werksoort, verder onmogelijk te maken.

Dit is geen schijnbare tegenstelling maar een volwaardige contradictie, de spreekwoordelijke tang op het varken.

Toch hebben de minister van cultuur en de administratie cultuur in het voorliggende ontwerp geprobeerd enkele positieve verworvenheden uit te verleden te behouden. Dit belet echter niet dat de directieven van het Planlastdecreet nefast zijn voor de verdere kwalitatieve ontwikkeling van de werksoort cultuurcentra. Ook de gemeentebesturen zullen geconfronteerd worden met bijkomende rapporteringsverplichtingen en meer inhoudelijke bemoeienis vanuit de Vlaamse overheid.

3. Deskundig personeel (Titel 2. Doelstelling)

Alle vorige decreten waren gebaseerd op het voorzien van middelen voor het aanwerven van deskundig personeel. Het is duidelijk dat dit principe de succesvolle ontwikkeling van de werksoort mogelijk heeft gemaakt. Dit principe moet nu los gelaten worden omwille de directieven van het Planlastdecreet. Het besef leeft dat dit nefast is. Getuige hiervan de passage in Titel 2 - Doelstelling: *‘Dit veronderstelt onder andere de aanwezigheid van de nodige deskundigheid binnen de respectieve instellingen.’*

Dit wordt iets verder geconcretiseerd in de Memorie: *‘De gemeente zal met de nodige deskundigheid binnen de voorzieningen werken aan kwaliteit, vernieuwing, ontsluiting en aan de verhoging van de culturele participatie.’*

Het artikel in het voorontwerp van decreet, alhoewel correct, zou nog sterker kunnen geformuleerd worden.

Een voorstel

‘Dit veronderstelt ~~onder andere~~ ‘in ieder geval’ de aanwezigheid van het nodige deskundigheid personeel binnen de respectieve instellingen.’

In de Memorie lezen wij ook dat de ‘subsidie enkel kan aangewend worden voor activiteiten, prestaties en effecten en niet meert voor personeelsuitgaven’. Wordt wat vroeger een verplichting was (het besteden van de subsidie aan stafpersoneel), nu een verbod?

Gezien het belang van de gemeentelijke autonomie, moeten de gemeenten ook hier de keuzevrijheid hebben om deze middelen in te zetten zowel voor de werking (activiteiten, prestaties, effecten) als voor het personeel dat deze werking moet realiseren.

4. Het cultuurcentrum (Artikel 6 en 7)

- Subsidiebedragen

We stellen vast dat hier - en evenmin in de andere onderdelen, behalve bij de intergemeentelijke samenwerking - geen subsidiebedragen worden opgenomen zoals dit in het huidige decreet wel het geval is. De subsidiebedragen worden verwezen naar het Besluit van de Vlaamse Regering, samen met de criteria voor de verdeling ervan.

Dit sluit elke parlementaire betrokkenheid en controle uit. Ook de rechtszekerheid voor de gemeentebesturen krijgt een flinke deuk. Bedragen zijn in een besluit makkelijk en snel aan te passen en bovendien gaat het niet meer om personeelssubsidies wat een aanpassing naar beneden toe nog vergemakkelijkt.

De VVC vraagt dus om de maximale subsidiebedragen per categorie op te nemen in het decreet.

De middelen die de Vlaamse overheid ter beschikking stelt zijn slechts een klein deel van de middelen die nodig zijn voor de kwalitatieve uitbouw van een cultuurcentrum. In het decreet van 2001 vraagt de Vlaamse overheid van de gemeente een inspanning die minstens het vijfvoudige betreft van de Vlaamse inbreng. In de voorliggende tekst is elke vraag naar een gemeentelijke garantie weggevallen. Is het niet logisch dat de Vlaamse overheid enige garanties vraagt over het groter geheel om er zeker van te zijn dat de Vlaamse middelen efficiënt zullen ingezet worden?

- De functies van een cultuurcentrum (Artikel 7, 1°)

Eén van de criteria om te kunnen intekenen op de Vlaamse beleidsprioriteiten is de realisatie van de basisfuncties van een cultuurcentrum: het eigen aanbod en de receptieve werking.

Dit wordt verder geconcretiseerd in de Memorie waarin opnieuw verwezen wordt naar de noodzakelijke deskundigheid: *‘De gemeente moet over de nodige deskundigheid beschikken om de twee cruciale functies van een cultuurcentrum te kunnen uitvoeren. In het kader van een duurzaam beleid is het aangewezen dat het lokale bestuur beschikt over de vereiste deskundigheid met betrekking tot de werking van het cultuurcentrum.’* Een mooie intentie, maar geen enkele garantie.

In de tekst van de Memorie stellen we voor een **kleine aanpassing** te doen en de verwijzing naar ‘twee cruciale functies’ te laten wegvallen en te vervangen door **‘de basisfuncties’**. We vrezen immers dat er snel een link zal gemaakt worden tussen de ‘twee cruciale functies’ en de daarbij horende ‘twee personeelsfuncties’, één voor het eigen aanbod en één voor de receptieve werking.

De tekst van Artikel 7, 1° is voor de VVC ook de basis voor het verder uitwerken van de beleidsprioriteiten. Als bijlage bezorgen we het concrete VVC – voorstel voor deze beleidsprioriteiten.

- De infrastructuur van een cultuurcentrum

Artikel 7, 2° bepaalt dat een cultuurcentrum moet beantwoorden aan infrastructuurvoorwaarden naargelang de indeling in een categorie. De infrastructuurvoorwaarden per categorie worden bepaald bij Besluit van de Vlaamse regering.

Gezien het hier gaat om een basisvoorwaarde voor de werking vraagt de VVC deze infrastructuurvoorwaarden per categorie op te nemen in het decreet. Het gaat hier immers om een toetredingsvoorwaarde die de gemeentelijke legislatuur overschrijdt en dus per definitie voorwerp is van een decreet en niet van een besluit.

- Monitoring

Het is positief dat het decreet voorziet in een verplichting om jaarlijks beleidsrelevante gegevens ter beschikking te stellen in het kader van CCinCijfers. Het jaarlijks verzamelen en verwerken van deze gegevens sinds 2005 moet behouden blijven. Op lange termijn komt dit zeker de kwaliteit en de deskundigheid ten goede. Via deze weg kan ook de impact van deze decreetwijziging gemeten worden.

- Beheersvormen en bevoegdheden van de raad van bestuur

We dringen aan op een minimale verwijzing naar het cultuurpact én op een minimale omschrijving van de bevoegdheden van het bestuursorgaan zoals ze in het decreet van 2001 zijn opgenomen. De bevoegdheid van het bestuursorgaan voor de eigen programmering op voordracht van de leidende cultuurfunctionaris is een noodzakelijke garantie om niet te vervallen in zuiver politieke besluitvorming zeker wat de inhoud van de werking betreft. Dit moet ook de actieve betrokkenheid van het middenveld garanderen, zowel adviserend en besluitvormend. Het gemeentedecreet biedt hier immers onvoldoende garantie zoals nu reeds uit de praktijk blijkt.

Voorstel

De VVC stelt voor op bij Artikel 7 een 4° op te nemen.

'beschikken over een beheersorgaan voor het cultuurcentrum conform de bepalingen van het decreet van 28 januari 1974 betreffende het cultuurpact'

5. Sectoraal overleg (Artikel 10, 20 en 21)

In Artikel 10 worden de algemene voorwaarden opgenomen om gesubsidieerd te worden als 'organisatie met een specifieke opdracht'.

In artikel 20 en 21 wordt de VVC als belangenbehartiger erkend en gesubsidieerd via het decreet lokaal cultuurbeleid en wordt het eigen VVC – decreet (het vroegere FOV – decreet) opgeheven.

Enkele bedenkingen en voorstellen tot tekstcorrectie

- We stellen vast dat de realiteit niet helemaal erkend wordt. De VVC vertegenwoordigt ook zeer vele **gemeenschapscentra** met een eigen werking.
- De decreettekst spreekt in Artikel 20, 1° van een 'gespreksplatform'. De VVC – werking is meer dan een gespreksplatform. We stellen voor dit woord te vervangen door '**platform**', zoals in artikel 18 ook sprake is van een 'platform' voor de VVBAD.
- Artikel 20 stelt dat *'om gesubsidieerd te kunnen worden de organisatie minstens de helft van alle gesubsidieerde cultuurcentra in respectievelijk de categorie A, B en C tot lid moet hebben.'* Dit gaat veel verder dan de huidige regeling die stelt dat de VVC *'meer dan de helft van alle, volgens het in het eerste lid bedoelde decreet van 13 juli 2001 gesubsidieerde cultuurcentra tot lid hebben, die samen meer dan de helft ontvangen van de uitgekeerde basissubsidie, zoals bepaald in artikel 30 van het decreet'*.

De VVC gaat akkoord dat er slechts één belangenorganisatie erkend kan worden en dat deze de meerderheid van de betrokken organisaties als lid moet hebben. Het is ook duidelijk dat de verwijzing naar 'meer dan de helft van de uitgekeerde basissubsidie' in deze nieuwe regelgeving weinig zin heeft en jaarlijks kan veranderen.

Maar ter vervanging van deze bepaling een meerderheid vragen in elke categorie betekent dat een (kleine) minderheid van cultuurcentra de werking van elke belangenbehartiger voor de hele werksoort definitief onmogelijk kan maken.

We stellen daarom voor de tekst van het voorontwerp te vervangen door volgende tekst: **‘Om gesubsidieerd te kunnen worden moet de organisatie meer dan de helft van alle gesubsidieerde cultuurcentra tot lid hebben’.**

Bovendien is dit ook de tekst die geldt voor de belangenbehartiger van de openbare bibliotheken (Artikel 18). We zien geen enkele reden om hier een onderscheid te maken.

- De VVC heeft de laatste jaren duidelijk gepleit voor een opname in het decreet lokaal cultuurbeleid. Met dit voorontwerp wordt dit nu gerealiseerd. Of dit op termijn ook een goede oplossing zal blijken te zijn, is afhankelijk van het subsidiebedrag dat aan de VVC wordt toegekend via het besluit.

6. Intergemeentelijke samenwerking voor afstemming van het cultuuraanbod en de communicatie (Hoofdstuk 5)

De tekst van Artikel 22 en 23 is de overname van het huidig decreet lokaal cultuurbeleid. Dit betekent ook dat de bepalingen van het decreet intergemeentelijke samenwerking als een keurslijf blijven gelden.

7. Het tweetalige gebied Brussel - Hoofdstad (Hoofdstuk 6 - Afdeling 1)

Het tweetalige gebied Brussel - Hoofdstad wordt niet gevat door de directieven van het Planlastdecreet. Er is dus geen gemeentelijk meerjarenplan waarin invulling kan gegeven worden aan de Vlaamse beleidsprioriteiten, er kan gesteld worden dat de subsidie kan besteed worden aan personeelskosten,...

De voorgestelde regeling is dus een compromis tussen de situatie van het decreet van 2001 (met alle wijzigingen in 2005 en 2007) en de inschrijving op de Vlaamse beleidsprioriteiten.

De gemeenten moeten in hun cultuurbeleidsplan aangeven hoe ze invulling zullen geven aan de Vlaamse beleidsprioriteiten. De gemeenten krijgen subsidies voor de uitvoering van dit cultuurbeleidsplan. Deze subsidies moeten aangewend worden voor personeelskosten of voor andere uitgaven ter uitvoering van het cultuurbeleidsplan.

De VGC zelf moet ook invulling geven aan de Vlaamse beleidsprioriteiten in het eigen cultuurbeleidsplan en dit voor het gemeentelijk cultuurbeleid, het cultuurcentrum en de openbare bibliotheek.

De concrete en aangepaste uitwerking van deze regelgeving wordt geregeld via een convenant met de VGC.

8. Grootstedelijke gebieden Antwerpen en Gent (Hoofdstuk 6 - Afdeling 2)

Terwijl in het decreet van 2001 de middelen ter beschikking gesteld worden van de cultuurcentra in de gemeenten van de grootstedelijke gebieden, moeten deze gemeenten nu ook intekenen op de Vlaamse beleidsprioriteiten die specifiek voor hen door de Vlaamse regering worden opgesteld. Deze gemeenten moeten wel voldoen aan de algemene toetredingscriteria die voor alle gemeenten gelden (artikel 5) en aan de specifieke toetredingscriteria voor de openbare bibliotheken (artikel 9). Gezien de specifieke situatie moeten zij niet voldoen aan de toetredingscriteria voor de cultuurcentra (vooral infrastructuur). De aanwezigheid van een ‘cultuurcentrum’ blijft wel een toetredingsvoorwaarde.

9. Indexering en aanpassing van de subsidiebedragen (Hoofdstuk 7)

Belangrijk is hier dat de indexering van de subsidiebedragen is voorzien. Maar dit kan dode letter blijven aangezien elke subsidie binnen de perken van de kredieten moet blijven en dat de Vlaamse Regering de bedragen kan aanpassen.

10. Organisatie van het overleg en de advisering van het gemeentelijk cultuurbeleid (Titel 4)

In vorige standpunten hebben we steeds het belang van een gestructureerd adviesorgaan beklemtoond. Dit is belangrijk om een continuïteit te waarborgen in de vertegenwoordiging van het middenveld in de bestuursorganen van de cultuurcentra welke ook de bestuursvorm is. De formulering in het voorontwerp komt aan deze bezorgdheid tegemoet.

11. Overgangsbepalingen (Titel 5)

Belangrijk en positief is hier dat de huidige gesubsidieerde cultuurcentra geen nieuw erkenningsdossier moeten indienen.

12. De gemeenschapscentra

We betreuren dat van deze gelegenheid geen gebruik werd gemaakt om ook de gemeenschapscentra opnieuw volwaardig te betrekken in dit decreet en niet louter als toetredingsvoorwaarde. De vele gemeenschapscentra vormen inderdaad een onmisbare schakel in het ruime lokale culturele netwerk en in de uitvoering van een Vlaams cultuurbeleid.

Als bijlage bij het decreet wordt een lijst gevoegd van gemeenten die recht hebben op een cultuurcentrum. Deze lijst verwijst niet meer naar het Ruimtelijk structuurplan Vlaanderen en hoeft dus ook niet meer beperkt te worden door het RSV. Deze vaststelling brengt ons tot twee cruciale vragen. Is dit een kans om wijzigingen door te voeren en nieuwe cultuurcentra op te nemen? Zal deze lijst nog aangepast worden indien de indeling van gemeenten in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen wijzigt?

Het minimale wat de Vlaamse overheid kan voorzien is dat deze gemeenschapscentra ook ingeschakeld worden in het verzamelen, verwerken en ter beschikking stellen van de registratiegegevens zodat we een meer volledig beeld krijgen van de werking en de impact van de werksoort. De online gegevensregistratie vanaf 2012 biedt hier een uitstekende gelegenheid.

**Raad van bestuur VVC
23 november 2011**

Uitgangspunten

De beleidsprioriteiten voor de cultuurcentra sluiten aan bij de actuele reguliere werking van de cultuurcentra.

- Er zijn een beperkt aantal beleidsprioriteiten die algemeen worden geformuleerd.
- Zij worden geformuleerd als een uitdaging voor de werking, niet als een sturing.
- Naast de algemene formulering van de beleidsprioriteit kunnen er *concrete acties* geformuleerd worden als suggesties voor en voorbeelden van de werking.

1. Het cultuurcentrum is de regionale kunst- en cultuurspreider met aandacht voor kunst - en cultuureducatie

- Het cultuurcentrum zorgt voor een ruim en gediversifieerd cultuuraanbod met regionale uitstraling. Deze spreidingsopdracht omvat de diverse kunstdisciplines met aandacht voor regionale, nationale en internationale kunstenaars en kunstproducties.
- Het cultuurcentrum heeft in zijn programmering aandacht voor het door de Vlaamse overheid gesubsidieerde kunstenaar aanbod.
- In functie van het verhogen van de culturele competentie staat het cultuurcentrum in voor een breed en divers cultuureducatief aanbod.

Acties

- *Het cultuurcentrum heeft in zijn programmering aandacht voor kinderen en jongeren zowel in schoolverband als in vrijetijdsverband.*
- *Het cultuurcentrum biedt een open blik op de wereldcultuur.*
- ...

2. Het cultuurcentrum is een partner bij gemeenschapsvormende processen.

- Het cultuurcentrum is een open huis voor het lokale en regionale gemeenschapsleven.
- Het cultuurcentrum stelt zijn infrastructuur ter beschikking voor het lokaal en regionaal sociaal-cultureel gemeenschapsleven.
- Het cultuurcentrum ondersteunt het lokaal en regionaal sociaal-cultureel gemeenschapsleven op een actieve wijze. Het cultuurcentrum heeft een coördinerende, een promotionele, een technische en een agogische opdracht.

Acties

- *Het cultuurcentrum heeft een objectief en transparant gebruikers- en verhuurreglement.*
- *Het cultuurcentrum beschikt over een administratieve en technische cel die op een professionele manier de aanvragen van gebruikers behandelt.*
- *Het cultuurcentrum ondersteunt de externe communicatie van de gebruikers.*
- *Het cultuurcentrum biedt organisatorische service, o.a. kaartverkoop.*
- *Het cultuurcentrum biedt technische ondersteuning aan alle gebruikers met speciale aandacht voor de amateurkunsten (theatertechniek, tentoonstellingsopbouw,...).*
- *Het cultuurcentrum adviseert over deskundige begeleiding (inleiders, regisseurs,...).*
- *Het cultuurcentrum is partner/trekker in sociaal-artistieke processen.*
- ...

3. Het cultuurcentrum bevordert cultuurparticipatie zowel op het vlak van de publieksverbreding als van de publieksverdieping met aandacht voor de verschillende doelgroepen.

Acties

- *Het cultuurcentrum werkt een aangepaste dienstverlening uit voor moeilijk bereikbare doelgroepen.*
- *Het cultuurcentrum werkt mee aan de vrijetijdspas.*
- *Het cultuurcentrum past een gedifferentieerd prijzenbeleid toe.*
- ...

4. Het cultuurcentrum garandeert kwaliteit, professionaliteit en samenwerking.

- *Het cultuurcentrum werkt op een kwaliteitsvolle en professionele wijze.*
- *Het cultuurcentrum realiseert haar werking als partner in het lokaal cultuurbeleid met aandacht voor samenwerking en netwerking op lokaal, regionaal, Vlaams en internationaal niveau.*

Acties

- *Het cultuurcentrum beschikt over een pool van deskundig personeel (inhoudelijk, administratief en technisch) om de beleidsprioriteiten te realiseren.*
- ...